

NS wandeling Brachterwald

In de loop van de jaren zijn er NS-wandeltochten bijgekomen, maar ook (geruisloos) verdwenen. Een regelmaat die niet altijd afgedwongen werd door de asfaltering van het landschap. De afgedankte wandelingen zijn vaak nog prima te lopen. Ze hebben dan ook een plek gevonden op Wandelzoekpagina.

De routebeschrijving is niet altijd meer kloppend: de markering wordt niet meer onderhouden en herkenbare punten zijn wellicht verdwenen. Ook de informatie over bus en trein, openingstijden van horeca en adressen van organisaties kloppen wellicht niet meer. De beschrijving is namelijk letterlijk overgenomen.

Wandelzoekpagina, Wandelnet noch NS zijn verantwoordelijk voor de juistheid van de routebeschrijving.

Veel wandelplezier.

Inleiding

In samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen heeft de Stichting Lange-Afstand-Wandelpad (LAW) een serie wandeltochten van station naar station samengesteld. Deze Rail Idee Wandeltochten volgen een gedeelte van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW). De wandeltocht Brachterwald volgt een deel van de LAW het 'Pieterpad' (Pieterburen - Maastricht; Nivon).

U begint uw tocht bij station Tegelen en eindigt na 18 km bij station Swalmen. Deze wandeling heeft niet voor niets een Duitse naam. U loopt op de rand van Nederland, soms op Nederlands, soms op Duits grondgebied. Grenspalen, verroeste slagbomen en een vervallen houtwal markeren de oude 'barrière'. U wandelt op de hoogste terraswand en ziet het Nederlandse Maasdal in de diepte liggen. Een deel van de tocht gaat gelijk op met de Europese wandelroute E-8, Amsterdam - Wenen. Bij het riviertje de Swalm verlaat u de lange route weer. Laat geen afval achter en houd de hond aan de lijn.

Routebeschrijving

De beschrijving van de route is in kleinere stukken opgedeeld. Deze stukjes worden met wit-rode blokjes aangegeven. Tussen de routebeschrijving door vindt u extra informatie over bezienswaardigheden, natuur en landschap. Deze informatie is cursief gedrukt en wordt met nummers aangeduid. De nummers in de tekst vindt u terug op het kaartje.

Markering van de route

Vanaf station Tegelen ziet u op de aanlooproute (2 km) wit-rode tekens, waarin een NS-logo is verwerkt. Daarna vindt u de wit-rode markeringen van de LAW (verfstrepen of stickers). De laatste twee km komt u op de aftakroute weer de wit-rode tekens met NS-logo tegen. U treft de markeringen (9 x 7 cm) aan op hekken, verkeersborden, (markeer)paaltjes en soms op bomen. Er is met name op die punten gemarkeerd waar twijfel over de juiste route zou kunnen ontstaan. Waar routebeschrijving en markering verschillen, blijft u zoveel mogelijk de

markering volgen. Veranderingen in het terrein worden op deze manier ondervangen.

De markering is op de volgende wijze aangebracht:

De route

Verkeerde richting

Er volgt een richtingsverandering

De markering van de route wordt onderhouden door medewerkers van de stichting IKL (Instandhouding Kleine Landschapselementen) in Limburg.

Café-restaurants onderweg

In Tegelen is bij het station een café, dat alleen op zondag geopend is. Na 8 km is één van de twee grenscafés De Grens of De Witte Steen altijd open en na 15 km komt u voorbij café-restaurant De Bos, dat gesloten is op woensdag. In Swalmen zijn diverse gelegenheden.

Treinreis terug

Volgens de dienstregeling 1993/1994 vertrekken vanaf station Swalmen tweemaal per uur treinen in de richting van Venlo om '16 en '46 (op zon- en feestdagen alleen '16) en in de richting van Roermond eveneens om '16 en '46 uur (op zon- en feestdagen alleen '46). Voor nadere informatie over de dienstregeling: OV-Reisinformatie, tel 06-9292, 50 cent per minuut.

Meer informatie?

Op deze wandeling maakt u kennis met een stukje Lange-Afstand-Wandelpad (LAW). In ons land zijn circa dertig LAW's, in lengte variërend van 80 tot 400 km, beschreven en gemarkeerd. Alle activiteiten op het gebied van LAW's in Nederland worden gecoördineerd door de Stichting Lange-Afstand-Wandelpaden. Binnen deze stichting werken acht organisaties samen.

Wilt u meer informatie over LAW's, of heeft u opmerkingen over deze wandeltocht, schrijf dan naar: Stichting LAW, Postbus 846, 3800 AV Amersfoort.

Rail Idee Wandeltochten

De serie Rail Idee wandeltochten bestaat uit ruim 40 wandelingen verspreid over heel Nederland. Hierin zijn met ingang van 1994 ook vier tweedaagse tochten. De onderstaande lijst geeft u een indruk van de mogelijkheden in Brabant en Limburg, wijzigingen voorbehouden.

wandeltocht	Beginstation	Afstand
6 Broek en Donk	's-Hertogenbosch	12 km
12 Wanenberg	Sittard	12 km
16 Landgoed Geijsteren	Venray	11 km
21 Geuldal	Maastricht	10 km
22 Tongelreep	Eindhoven	15 km
24 Mergelland	Maastricht	12,5 km
25 Savelsbos	Maastricht	12/22 km
T4 Mookerhei	Cuyk	14/16 km 18/16 km

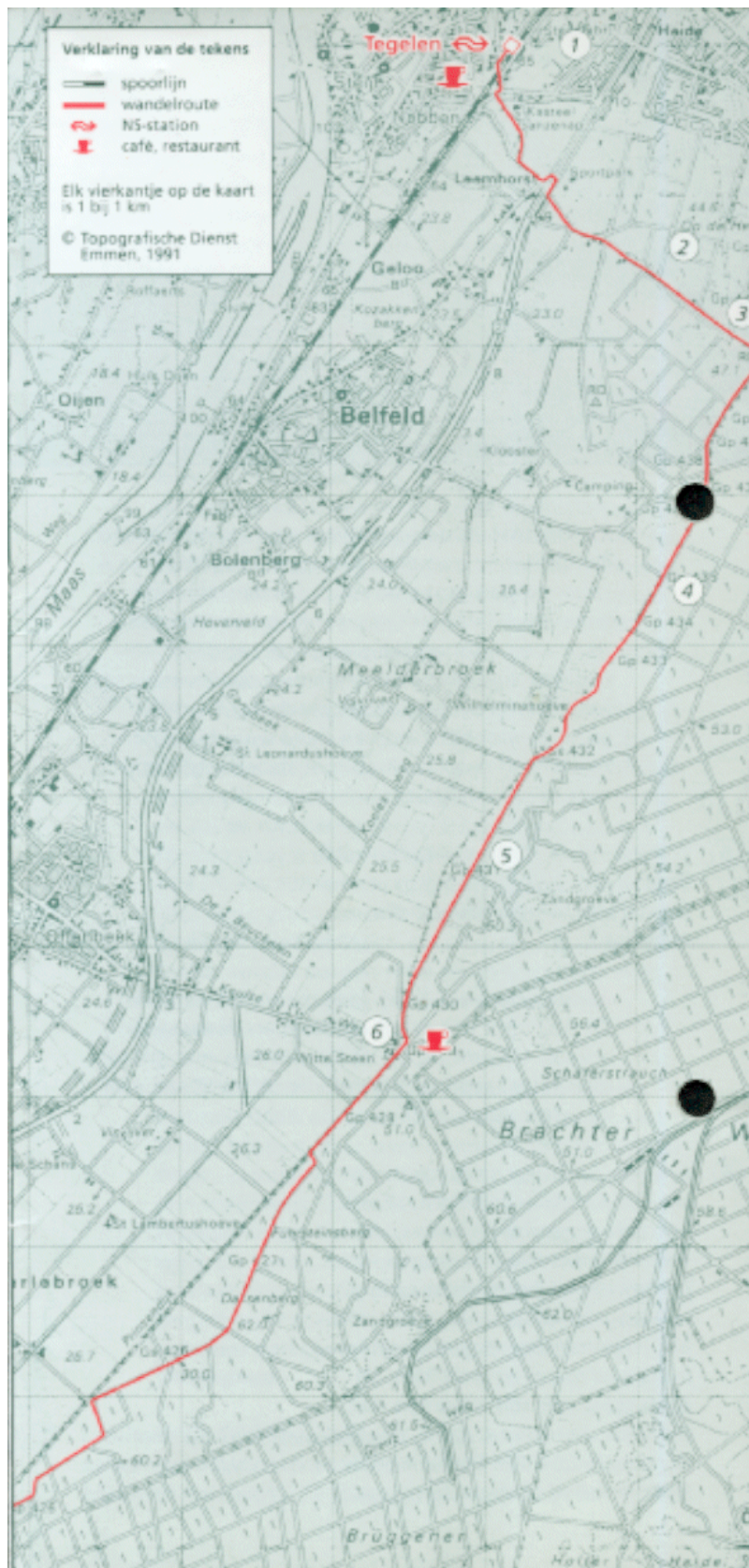
Rail Idee

Rail Idee biedt u een ruime keuze: musea, beurzen, fietstochten, attractie- en dierenparken en nog veel meer. U vindt ze in het boekje Er-op-Uit! te koop voor f l. 4,50 bij het NS-loket, op het postkantoor en in de boekwinkel.

Beschrijving van de wandeltocht

(1) Tegelen dankt zijn naam aan de baksteenindustrie. Op nogal wat plaatsen in deze omgeving zijn zand- en grindgroeves uitgegraven. Het zand wordt gebruikt als grondstof voor ijzergieterijen en andere metaalbedrijven. De klei, die hier gewonnen wordt gebruikt men voor de baksteen- en keramische industrie. Baksteen is een van de oudste bouwmaterialen. De Romeinen introduceerden deze techniek in ons land. Zij bakten in kleine oventjes 'tegulae' ofwel dakpannen.

U verlaat het station aan de voorzijde en gaat linksaf. Met de weg meebuigen naar links en het spoor oversteken. Rechtdoor Vijverlaan volgen. Aan het einde van deze weg rechtsaf, Kasteellaan. Vrijwel direct daarna linksaf door een poort halfverharde weg, opnieuw Kasteellaan volgen. Deze weg gaat met een bocht naar rechts en komt uit bij een verharde weg. Hier gaat u linksaf. Na 250 meter via het voetpad de drukke verkeersweg oversteken en voor het tennispark rechtsaf, Leemhorsterweg. Deze weg gaat met een bocht naar links. Verderop gaat de weg opnieuw met een flauwe bocht naar links en heet vanaf hier Verlengde Rietweg. Na huisnummer 4 bij de Y-splitsing rechts aanhouden en het bos inlopen.

(2) Ten zuiden van Tegelen ligt het gebied Holtmühle (hier in de omgeving beter bekend onder de naam 'de snelle sprong'), dat is aangewezen als natuurgebied in

het toekomstige nationale landschap Noord- en Midden-Limburg. Het gebied zelf is niet groot, maar sluit aan op een Duits bos van flinke omvang, het Brachterwald.

De brede, halfverharde bosweg omhoog vervolgen en zijpaden negeren. Bij de picknickbank aan uw linkerhand blijft u ook rechtdoor gaan. Vanaf hier voegt u zich bij de LAW het '**Pieterpad**'.

(3) Het Pieterpad is één van de bekendste en meest populaire Lange-Afstand-Wandelpaden in Nederland. Het loopt van Pieterburen in Groningen naar de Sint-Pietersberg in Zuid-Limburg. De eigen, consequente visie van de uitzetters Toos Goorhuis en Bertje Jens is op het hele pad terug te vinden. De route is in totaal 470 km lang en wordt beheerd door werkgroepen van het Nivon en in Limburg door medewerkers van de Stichting I(nstandhouding) K(leine) L(andschapselementen). Deze groepen houden zich bezig met het onderhoud van de markering en met het actualiseren van de benodigde informatie. Het pad is beschreven in twee volledig herziene gidsen.

U blijft rechtdoor lopen tot een kruising met vóór u de resten van een slagboom (2 stenen). U bent hier aan de Duitse grens gekomen. Rechtsaf gaan en langs de grens verder wandelen. Op de splitsing bij grenspaal 439 links aanhouden, grens blijven volgen. Uitgekomen bij het voormalige café-restaurant Maalbekerhöhe rechtdoor blijven gaan. U loopt nu aan de Duitse kant van de grens. Op de volgende kruising, bij grenspaal 437, rechtdoor lopen samen met de E8 en de x-route, een wat smaller pad. De grenspalen liggen hier iets van de weg af, rechts in het bos. Voorbij grenspaal 433 gaat het terrein rechts sterk hellingen. U moet bovenlangs blijven lopen en steeds zoveel mogelijk de rand van de helling volgen.

(4) Toen in de loop der tijden het zeeniveau daalde, nam het verval van de Maas toe en sneed de rivier zich dieper in het land in. Zo ontstonden op de oevers verschillende terrassen. Vanuit de Maasbedding loopt het landschap trapsgewijs omhoog. Hoe hoger het terras, hoe ouder het is. U loopt hier op de hoogste terrasrand, op de rand van Nederland. Spannend is de wandeling op deze hoge steilrand, die pal op de grens ligt. Nederland ligt hier bijna onzichtbaar diep naar beneden. In het terras zijn de zandlagen en de grindlagen goed te herkennen. Waar de steilrand lager wordt, zijn sporen te zien van afgravingen en groeven.

U passeert een schuilhut aan uw linkerhand. Na de hut op een driesprong rechtsaf, blijf de x-route volgen langs de rand. Op de volgende twee Y-splitsingen links aanhouden. Het pad gaat even later omlaag langs de rand van een zandkuil aan uw rechterhand en daalt verder tot het uitkomt op een brede zandweg. Rechtsaf gaan en aan het eind van deze weg, bij zitbanken linksaf gaan, samen met de x-route. Deze weg blijven volgen.

(5) U loopt net op Duits grondgebied. Alle bosgebied is Duits, alle akkers en weilanden aan uw rechterhand zijn Nederlands.

Na ongeveer 2 km gaat u aan het eind van dit pad vóór het asfalt rechtsaf en direct weer linksaf. U komt uit op de Keulseweg met grensovergang (even rechts café De Witte Steen met de **witte steen** zelf).

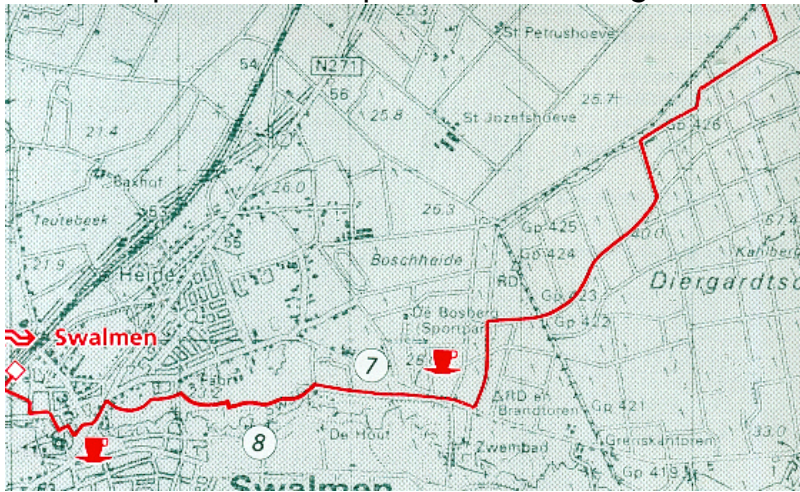
(6) U bevindt zich hier op de plaats van een middeleeuwse rechtbank, de wijzensteen, tegenwoordig ook wel de witte steen genoemd. In de open lucht beslisten 7 schepenen onder leiding van een schout over de koop van percelen, erfenisregeling, wegen- en molenrechten en maten en gewichten. Bij beide grenscafés zijn winkeltjes met eenzelfde assortiment: koffie, chocolade en rookwaren van Duitse merken. Het zijn vooral Duitsers die er kopen, omdat deze producten in Nederland onder een lager belastingtarief vallen en daarom een stuk goedkoper zijn dan in Duitsland. Vanaf de Witte Steen, grensmaal 429 vormt de Prinsendijk, die iets verder naar rechts ligt, tot grensmaal 425 de grens. Deze grens is onderdeel van de voormalige Romeinse heerbaan van Heerlen naar Zanten.

De Keulseweg oversteken en langs het café De Grens rechtdoor een asfaltweg, die even verderop een halfverharde weg wordt. Deze weg krap 1 km volgen. Daar is links, vlak voorbij grensmaal 427D een inham met slagbomen en passage voor voetgangers. Hier linksaf gaan en opnieuw de grens passeren. Nu het tweede pad rechtsaf nemen, een brede zandweg, opnieuw samen met de x-route. Na ruim 1 km op een kruispunt met bank rechtdoor gaan langs metalen slagboom. Deze weg blijven volgen. Opnieuw naar ongeveer 1 km volgt een haakse bocht naar links en daarna naar rechts. Na de volgende bocht naar links gaat u omhoog. Ruim 100 meter verder met de bocht mee naar rechts. en op de hiernavolgende driesprong, met drie berken gaat u weer linksaf omhoog, verder het bos in. Na 400 meter, op het volgende kruispunt, met twee grote Amerikaanse eiken, gaat u rechtsaf (hier verlaat u de x-route). Een kilometer verder bereikt u bij een blauw-gele slagboom en grensmaal 422 weer Nederlands gebied. Rechtdoor verder gaan, zijpaden negeren. Het pad daalt en komt na ca. 300 meter bij een breed bospad. Hier gaat u linksaf. Dit pad afwandelen, u passeert een slagboom en komt uit op een asfaltweg. De asfaltweg oversteken en rechtsaf langs het fietspad. Een andere asfaltweg, De Lanck, oversteken en rechtdoor een boslaan ingaan die evenwijdig aan het fietspad begint en al spoedig stomp naar links buigt. U passeert aan uw rechterhand **Landweer De Wolfsgraaf**.

(7) Landweer De Wolfsgraaf vormde samen met uitgestrekte moerasgebieden en het riviertje De Swalm een soort verdedigingswal rond de heerlijkheid Swalmen. Deze wal werd rond 1450 opgeworpen en moest de bevolking enige bescherming bieden tegen plunderende soldaten. Begroeiing met een dichte haag van vaak doornachtig struikgewas maakte de wal moeilijk doordringbaar.

Na een kleine kilometer ziet u aan uw linkerhand een groot gebouw (Groenewoud). Hier rechtdoor een grindweg opgaan. Deze weg gaat met een bocht naar links (weg rechtdoor negeren). Na de zitbank op de Y-splitsing rechts aanhouden, voetpad. U verlaat hier het Pieterpad en volgt de aftakroute naar het station. Op een kruising met een ander pad rechtdoor, voetpad vervolgen. Even verder aan uw rechterhand een hek, hier rechtdoor. Waar u vlakbij de **Swalm** komt gaat het voetpad met een bocht naar rechts. U blijft langs het hek lopen. Na een bocht naar links gaat u rechtdoor langs volkstuintjes naar de verharde weg. Hier oversteken en langs

het prikkeldraad en het hekwerk aan uw rechterhand het voetpad vervolgen. Dit pad komt uit op een verharde weg.

(8) Vroeger was de Swalmvallei een uiterst moerassig gebied. De meeste meertjes en vijvertjes zijn verdwenen, toen men rond 1930 de Swalm heeft 'genormaliseerd'. Het riviertje werd rechtgetrokken en de Swalmvallei gedraineerd. De meeste meertjes verlandden en veranderden in broekbos of grasland. Rond 1900 lagen er nog 32 lijnolie- en korenmolens aan de Swalm. De meeste zijn nu verdwenen. Van sommige molens bestaan nog restanten, enkele andere zijn gerestaureerd en doen nu dienst als hotel of restaurant. Waar u in Swalmen de Swalm oversteekt, ligt het Molenhuis, het restant van een voormalige watermolen.

Op de verharde weg rechtsaf en bij de voorrangsweg linksaf over het fietspad. Direct na de brug over de Swalm oversteken en het fietspad (grind) langs de Swalm volgen in de richting van de kerk. Aan het eind rechtsaf het bruggetje over en rechtdoor. Na huisnummer 1 linksaf, Kerkstraat. Op de kruising voor het marktplein rechtsaf (Marktstraat). Aan het eind linksaf, Hoogstraat, die overgaat in Boutestraat. De eerste weg rechtsaf, Kerkpad. Vervolgens de eerste weg links, nog steeds Kerkpad. Aan het eind van deze weg rechtsaf, Stationsstraat. U ziet het station voor u liggen.

Uitgave maart 1994